

ujema in nič dalji ni, taka roba je dobra roba. Kdor ima več sort usnja in hoče njegovo dobroto zvediti, naj od vsake sorte enak kos odreže, in naj ga natanko zvaga, nekoliko časa v vodo namakati dene, potem pa zopet zvaga; najboljše je tisto, katero po namaki nič težje ni, se je tedaj najmanj vode navzelo. Znamnje dobre teletine je, da so kože enakošne, čiste, jederčaste, tanke, maloprogaste; če telečjo kožo suho ošlataš, mora mehkega otipa ne pa ojstra biti. — Juhtino rusovsko so bili na Nemškem, Ogerskem in Francozkem ponarejati pričeli, al do zdaj so le usnje napravili, katero je po videzu rusovski juhtini sicer podobno, pa nima nikakor njenih lastnost. Znamnje prave rusovske juhtine je, da, če se mane, zavonja po sožganem usnji; to tudi okus pričuje.

Kdor rusovsko juhtino kupuje, se mora posebno pri kupovanju varovati, da premočene ne stakne, to je, take, ktera se je na morji ali sicer na vodah zmočila; te kože imajo belkaste in črnkaste lise po sebi, in če so bile rudeče, zgubé večidel vso rudečo barvo.

Razglas.

C. kr. kmetijska družba v Lincu bo 31. avgusta in 1. septembra napravila razstavo živine in kmetijskih orodij in mašin; s to razstavo bo družba sklenila tudi poskušnjo kónj v dirjanji in pa z vožnjo; tudi orali bojo, in kdor bo lepše in hitreje oral, bo prejel premijo.

Slavna kmetijska družba v Lincu je povabila tudi našo, naj skusi napraviti, da tudi kateri gospodarji iz Krajnskega pridejo tisti čas v Linc.

Krajnska družba naznanja to povabilo svojim častitim družbenikom, naj, kdor more, gré takrat v Linc, kjer bo gotovo marsikaj koristnega vidil.

Prijazna beseda o spominkih.

Bela Ljubljana, in ž njo slovenska domovina, spolnuje lepe dolžnosti spoštovanja in hvaležnosti do slavnih mož, verlih rojakov, ker se pripravlja s častnimi spominki očitno poslaviti Radeckega, Vodnika in Knobleherja, in s tem pokazati vesvoljnemu svetu, kako da spoznava in spoštuje zasluženja verlih junakov za državo, národnost in vero. Prav tako! ker kdor stavi drugim slavne spominke, slavi ravno s tem tudi sebe; država, národnost in vera so pa tudi trije tečaji, okoli katerih se suče vse naše življenje od zibeli do merzlega groba; za nje živimo, za nje moramo darovati vse dušne in telesne moči, ako hočemo biti zvesti državljani, pošteni domorodci in dobri kristjani. O tem ni nobene dvombe.

Kje pa naj bi se postavili omenjeni spominki?

Nisem poklican, vtikati se v te zadeve, vendar prosim, ne zamerite mi, ako razodenem svoje misli. Radeckemu ga mislite postaviti v sredo zvezdnega drevoredja, Vodniku na kak očitni kraj in za Knobleherja se še ni ustanovilo, kje: ali v kako cerkev, ali pa na pokopališe.

Velika lepota ljubljanskega mesta je brez dvombe zvezdno drevoredje (Sternallee). Ondi se shaja in sprehaja v hladivni senci košatega drevja ljubljanska gospóda, in ptujec, pridši v Ljubljano, ako se ogleduje le nekoliko po mestu, zaide gotovo tudi v to prelepo drevoredje. Zato pa skerbi hvalevredno mestna gosposka, da je ta kraj lep in vabiven za domače in ptuje. In glejte, tû sem bi jaz postavil vse tri spominke, (in kolikor bi se jih postavilo morebiti še v prihodnje) vsacega posebej na eno zeleno tratico med potmi po drevoredji. Ogradil bi jih z ličnimi železnimi ograjami, in sedanje lesene ograje do njih bi toliko odperl, da bi prišel lahko vsak do njih, ter ogledoval njih saj dopersne podobe in prebiral v kamen ali v železo zapisane spo-

minske besede. Zvezdno drevoredje, že zdaj lepo, bilo bi potem še toliko krasneje, ker bi ga zališali spominki imenitnih mož, ki jih po vsej pravici v zvezde kujemo zavolj njih mnogega zasluženja, in ki so in bodo tudi zmeraj nam in našim naslednikom svitle zvezde občudovanja in posnemanja — uzori ljubezni za cesarja, narod in vero. Šetajočega po sprehajališču bi hladilo prijazno drevje na telesu, ozir na spominke pa bi unemal dušo za vse blago, edino pravo in sveto. Lepota ljubljanskega mesta bila bi potem še le prava krasota — radovališe za dušo in telo.

Le zastran Knobleherja bi mi utegnil kdo ugovarjati, da se bolj spodobi njegov spominek v kako cerkev. Vprašam: zakaj? v katero in kam? Ne postavite ga lahko kam, da bi ne kazili in žalili ž njim sedanje enoličnosti v cerkvi. Ljubljana in vsa domovina se je vdeleževala njegovega dela in truda; postavite tudi njegov spominek na prav očitni kraj, „da vidijo njegove dobre dela in hvalijo Očeta, ki je v nebesih.“ Truplo njegovo pa naj počiva ondi, kjer je zdaj, — in kar bi se potrosilo na njegovo prepeljavo, naj se oberne bolj v prid nesrečnih zamurcov.

To so moje misli o spominkih. Všeč so bile še vsakemu, komur sem jih razodel, ali bodo tudi Vam? — Probate omnia, et quod bonum, tenete!

V Cérknici.

Andrej Likar.

Nove bukve o krajnskem polku.

Ni davno, kar je prišla v Gradcu knjiga v nemškem jeziku na svitlo z napisom: „Geschichte des k. k. Prinz Hohenlohe-Langenburg-Infanterie-Regiments Nr. 17 seit dessen Errichtung 1632 bis 1851 von dr. F. Steiner, ehemaligem Auditor im Regimente.“ To je: „Zgodovina c. k. infanterijnega *) regimenta knez Hohenlohe-Langenburgskega št. 17 od leta 1632, ko je bil osnovan, do leta 1851, od dr. F. Steiner-a, bivšega regimentnega auditorja.“

Regiment, kterega zgodovino popisuje imenovana knjiga, je naš krajnski regiment. Napravljen leta 1632 je eden najstarejših polkov cesarskih; ker cesarska armada ima samo sedem regimentov, kateri so stareji od tega. Zgodovina pripoveduje, da je bil že v kervavi bitvi pri Lützen-u (6. nov. 1632), v kateri je bil junaški švedski kralj Gustav Adolf ustreljen; gledé občne avstrijske zgodovine spada tedaj naprava našega regimenta v žalostno dobo, ko je 30letna vojska pod cesarjem Ferdinandom II. zemljo našega cesarstva s kervjo napajala. Do leta 1817 se ta regiment ne tiče nič naše domovine; imenovano leto se je preselil iz Českega na Krajnsko. Od tega leta do jeseni 1847 je šel dvakrat na Italijansko, kamor so ga punti klicali, namreč 1820 do 1821 in potem zopet 1831 do jeseni 1835. Leta 1845 (24. septembra) je prejel tri nove bandera, s kterimi si je tri leta pozneje zopet v Italii slavne vence hrabrosti pribojeval. Černi oblaki so se začeli namreč že leta 1847 na političnem obnebj Evrope zberati in rajnki maršal Radecki je sprosil iz Dunaja več regimentov v Italijo, med kterimi je odrinil naš regiment 1. in 3. novembra 1847 iz Ljubljane. Leta 1848 je užgal francozki punt hude viharje skorej po celi Evropi. Italijani so se vzdignili in kmalo za njimi Madžarji. Sardinski kralj, Karl Albert, pohlepen po večjem posestvu, se je združil z italijanskimi puntarji in prevlekel italijanske dežele našega cesarja z vojsko, ktera mu je pa prinesla namesti slave in večjega posestva sramoto in smert. V celi italijanski vojski, od začetka punta v Milanu 19. marca 1848

*) Infanterija ali pešci se imenujejo te verste vojaki po neki španjski kraljični, ktera je, da je svojega premaganega očeta otéla, zbrala množico péš mož, s kterimi je Maure premagala. Kraljične se imenujejo na Španjskem infantinje; in od tod ime „Infanterie.“

do 6. avgusta 1848, kateri dan je mogel sardinski kralj tepen in osramoten tako jaderno, kakor je prišel, s svojo premagano armado čez reko Tičin bežati, v celi italijanski vojski, pravimo, se je skušal naš regiment z drugimi regimenti. Misliti je bilo, da bo po odhodu premaganih Piemontezov kralj Karl Albert se s cesarjem pomiril; pa nesreča ga je še premalo zmodrila; mesca marca 1849 napové drugič vojsko, ktera je bila pa po dveh kervavih bitvah že 23. marca dokončana. Tudi v tej kratki vojski se je naš regiment junaško obnesel, dasiravno ni prišel v boj. Čakalo ga je pa še mnogo vročega dela v Romanii, kjer je bilo treba še puntarje ukrotiti, in še le 20. junija, ko se je Jankina podala, je prišel čas majhnega počitka. Regiment je ostal do 19. novembra 1850 v Jankini, od kodar je bil v Benedke, od tod pa pozneje v Dalmacijo prestavljen. Sedaj je zopet v Benedkah.

V italijanski vojski so bili samo prvi trije bataljoni regimenta in pa bataljon brambovcov. Ker so se Madžarji leta 1848 tudi spuntali in cesarju pokornost odpovedali, je bilo treba tudi te ukrotiti. Tudi krajnska dežela je mogla pomagati in dala je 4. in 5. bataljon, zgolj novince, na Ogersko. Četrti bataljon je imel pred Komornom žalostno osodo, ker so puntarji v črni noči med 25. in 26. aprila iz terdnjave planili in ga skoraj popolnoma končali. Ko je bila tudi ogerska vojska končana, sta se tudi 4. in 5. bataljon na Krajnsko vernila.

V italijanski kakor tudi v ogerski vojski so se Krajnci junaško obnašali; v poterjenje tega povémo, da je prejelo v poslavljenje zavoljo hrabrosti medalje 65 vojakov od feldvebeljna nazaj, in sicer: zlatih 9, velikih srebernih 16, malih srebernih 50. Dva sta dobila verh zlate medalje tudi še rusovski križec. Oficirjev je bilo poslavljenih 14 s križcom za vojaške zasluge, kakor je bilo tudi več redov med oficirje in medalj med zdravnike razdeljenih.

Krajnska dežela je v poslednjih vojskah skorej neverjetno veliko storila; dala je namreč od 18. marca 1848 do 3. maja 1850 6675 mož ali k domačemu regimentu ali pa k kanonirjem, kojnikom in drugim četam. K regimentu samemu je šlo v 12 transportih 2774 mož.

Regiment se je povsod junaško obnašal, pa tudi domovina ni pozabila svojih hrabrih sinov. Verh tega, da je pri vsaki priložnosti se hvaležno skazala, je zložila v kratkem čez 14,000 fl., katerih obresti se delé vsako leto med 20 krajnskih, v vojski ali sicer v službi pokvarjenih vojakov. Imenuje se ta zalog „zalog za krajnske invalide.“

To je ob kratkem pregled zgodovine krajnskega regimenta. Gospod izdatelj jo je prav mično popisal; gré mu zavoljo tega vsa pohvala, pa tudi zavoljo tega, ker je vse, kar se bo za bukve skupilo in čez stroške za tiskanje ostane, namenjeno v zalog za krajnske invalide. Cena jim je 1 fl., dobivajo se pri bukvarju gosp. Lercherju.

Domače reči.

Vprašanja društva za jugoslavensko povestnico in starine na vse prijatle domačih starin jugoslavenske povestnice. *)

1. Ali se nahajajo v vaši okolici na gorah ali na polji majhni homci, kateri so od človeških rok nanešeni? Kako se imenujejo in kaj se pripoveduje o njih? Ali se nahajajo kamni z napisi, podobami?

2. Ali so bile kje v vaši okolici, dalječ od navadnih pokopališ po naključji izkopane kosti in kako velike in ktere verste?

3. Ali so ležale take kosti v zemlji ali na zemlji? Ali je bilo tako mesto, kjer so ležale, ograjeno s kamnjem ali opeko (cegлом)? In ali se je tu našlo tudi kaj kamenitnih trug, orožja, perstanov, dnarjev, dragega kamnja, ogujišč, oglevja, pepéla itd.

4. Ali se nahajajo pri vas stare zidine nad ali pod zemljo? S čem so zagrajene, kadaj in od koga?

5. Ali se nahajajo pri vas stare opeke, s kakim urezanimi znamenji ali pismenkami?

6. Ali so pri vas kje ostanjki starih vodovodov z železnimi, svinčenimi ali perstenimi cevmi?

7. Ali so se našle v vaši okolici pri kopanju ali oranju stare posode, kaj je v njih bilo? Ali so bile morebiti kake druge take stvari izkopane?

8. Ali so bile kadaj v vaši okolici izkopane ali najdene slike (podobe), štatve, dnarji, igle, perstani, pušice, mamuze, méči, šlemovi, ščitovi, kacige itd. zlati, sreberni, medeni, jekleni, bakreni, bronasti itd.

9. Ali se nahajajo pri vas na polju ali v cerkvah, v gradovih, hišah itd. kamni z napisi gerškimi, latinskimi ali s kakim drugim pisanjem?

10. Ako so bile kadaj take stvari najdene, kje so sedaj?

11. Ali so pri vas imena gorá, bregov, polja, dolin, klancov, špilj (jam), ponorov, pečin itd., ktere spominjajo na staro dobo, mitologijo ali zgodovino, in kaj se je ondi znamenitega zgodilo?

12. Ali so pri vas stari gradovi, samostani, cerkve ali druge znamenite zidanja in kaj se pripoveduje o njih?

13. Ali se nahajajo v vaši okolici po cerkvah, gradovih ali kje drugje znamenite stare malarije in slike od dobrih umetnikov? ali se nahajajo tu podobe gradov, samostanov, cerkvá in družih reči domačih? ali se nahajajo ali malane ali iz kamna izdelane podobe slavnih mož ali žen, ali narisanih narodnih nošenj ali dogodkov?

14. Ali imate v vaši okolici kje starih rokopisov, lepšanih s slikami, ali knjig z bakro-, medo- in lesorezi ali barvasto lepšarijo?

15. Ali so v vaši okolici kaki arkivi ali zbirke pisem, ali pa posamni stari diplom, rokopisi, knjige itd., v katerem kolj jeziku? Kdaj in od koga je bila izdana taka stara knjiga? Kdo jo je natisnil, kje in kterege leta?

16. Kdo ima zdaj tako knjigo ali tak rokopis? ali se more dobiti v pervopisu ali v prepisu?

17. Ali so v knjižnici škofijstva, samostana, tehantije, fare ali v privatnih rokah kaki rokopisi, naj so pisani v kteremkolj jeziku ali naj govore o kterikolj znanosti, posebno pa o takem predmetu, kateri sega v povestnico jugoslavensko? Od koga je pisan tak rokopis? kterege leta? koliko ima listov? ali ima miniatúr? Ali je lastnoročni rokopis kakega znamenitega človeka? Ali se more dobiti za prepis ali na prodaj?

18. Kakošni umetni predmeti se nahajajo v vaši fari ali v glavni in podružni cerkvi? Ali se najdejo v nji kaki kamniti ali leseni lepi kipotvori? ali boljše slike na lesu, médi, platnu ali steni itd., katerih umetnikov ime je znano? Ali je kaj krasno in umetno izdelanih cerkvenih šatev, posod in odej, križev, stopnic, kerstivnic, prižnic, klopí z izrezljinami itd.? Ali je znano ime tistega, kateri jih je naredil ali narediti dal, in v kterem času?

19. Ali je v vaši cerkvi ali blizo vašega stanovanja kaj starinskih napisov na zidu, na nadgrobnih kamnih, na zvonovih, podobah in križih, na mašnih oblačilih, na cerkvenih posodah?

20. Kterege leta je zidana glavna ali podružna cerkev vaše okolice? Od kterege mojstra? v kterem štilu, ali ima vrata in okna okrogla, špicaste ali čveterovoglate? Ali je na križ ali okroglo zidana? Ali je na nji kaj kamenitnih rezarij, stolpov ali polstolpov itd. (Konec sl.)

*) Te vprašanja je poslalo po svetu sl. zagrebško društvo s prošnjo, naj jih tudi slovenski časniki razglasijo, ker v kolo jugoslavenskega starinstva in jugoslavenske povestnice spadajo tudi naše reči starine. Vred.